

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.291/2016/7. szám

A Szegedi Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Bihari Krisztina) által képviselt felperesnek - a Dávid, Stanka, Szikla Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Mischinger Ádám) által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2016. február 2. napján kelt 15.P.20.658/2015/34. számú ítélete ellen a felperes részéről 36. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a megfellebbezett rendelkezéseit **helybenhagyja.**

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 32 000 (harminckettőezer) Ft fellebbezési eljárási költséget és az államnak az állami adóhatóság felhívására 80 800 (nyolcvanezer-nyolcszáz) Ft fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I N D O K O L Á S

A felperes megvásárolt az **(A.)** Kft-től egy Toyota Corolla típusú személygépkocsit 6 975 000 Ft vételárért. A vételár finanszírozására az alperes jogelődjével, a **(C.)** Rt-vel (a továbbiakban: alperes) 2005. december 1. napján svájci frank alapú kölcsönszerződést kötött **(kölcsönszerződés száma)**, amely alapján az alperes 5 580 000 Ft kölcsönösszeget folyósított. A szerződésben a felek a futamidőt 120 hónapban, a havi törlesztő részletek összegét 62 688 Ft-ban, a teljes hiteldíjmutatót 6,44 %-ban határozták meg. A szerződés V. illetve VII. pontja szerint a felperes tudomásul vette, hogy a kölcsönszerződés elválaszthatatlan részét (3. sz. mellékletét) képezi az alperes „gépjármű kölcsönszerződés - általános szerződési feltételek” megnevezésű üzletszabályzata (a továbbiakban: Ászf.), valamint a „Fizetési Ütemezés” megjelölésű 2. számú melléklet. Ez utóbbiban feltüntetésre került a forintban folyósított kölcsönösszeg és a törlesztő részletek svájci frankban kifejezett összege (34 725,25 CHF illetve 390,11CHF).

Az egyedi szerződés VI. pontjában a felek rögzítették, hogy „Az adós (adóstars) tudomásul veszi, hogy a finanszírozás devizaneme szerinti referencia kamatláb változásának, valamint a deviza alapú szerződések esetén az árfolyam változásának kockázatát viselni köteles, amelynek eredményeként a törlesztő részletek az Ászf. 20-22. pontjai szerint módosulhatnak.”

Az Ászf. kölcsönnyújtás és kölcsön visszafizetésének feltételeit tartalmazó III. fejezete - egyebek között - az alábbi rendelkezéseket tartalmazza:

- 9. pont: „Az adós a folyósított kölcsön után ügyleti kamatot köteles fizetni a hitelezőnek. A fizetési ütemezésben (kölcsönszerződés 2. sz. melléklete) meghatározott tőke- és kamatrészből álló törlesztőrészlet (induló) összege az éves (induló) ügyleti kamatláb figyelembevételével kerül

kiszámításra. Az ügyleti kamat összegének kiszámítási módja:

$$\text{ügyleti kamat összege} = \frac{\text{tőke} \times \text{elszámolási periódus naptári napjainak száma} \times \text{ügyleti kamatláb}}{360}$$

360

- 10. pont: „A hitelező a kölcsön összege után az ott meghatározott futamidőre a kölcsönszerződés 2. számú mellékletében (fizetési ütemezés) meghatározott mértékű teljes éves (folyósításkori) hiteldíjmutatót állapít meg. A teljes hiteldíjmutató (THM) számítása a 41/1997. (III. 5.) Korm. rendelet 8-11. §-ában, valamint az 5-6. számú mellékletében foglaltak szerint történik. Az adós a kölcsönszerződés aláírásával elismeri, hogy a kölcsönszerződés aláírása előtt a THM rövidítés feltüntetésével két tizedes jegy pontossággal az ajánlat szerinti előzetes hiteldíjmutatót megismerte.”
- 12. pont: „Az adós a kölcsönszerződéssel kapcsolatos fizetési kötelezettségét - deviza alapú kölcsönszerződés esetén is - magyar forintban köteles teljesíteni. Deviza alapú kölcsönszerződés esetén azonban a hitelező az adós kötelezettségeit a kölcsönszerződés III. pontjában meghatározott devizanemben tartja nyilván. Az adós megfelelő devizában kifejezett szerződés szerinti fizetési kötelezettségét a kölcsönszerződés elválaszthatatlan 2. sz. mellékletét képező fizetési ütemezés tartalmazza. A hitelező jogosult az adósnak a kölcsönszerződésben forint összegben, illetve a fizetési ütemezésben a kölcsönszerződés III. pontja szerinti devizában - HUF-alapú szerződés esetén forintban - meghatározott fizetési kötelezettségeit módosítani a jelen Ászf. 21-22. pontjai szerint.
- 13. pont: „A fizetési ütemezés tartalmazza a kölcsönszerződés devizanemét, a megfelelő devizanemben meghatározott törlesztőrészleteket, azok tőke- és kamatmegoszlását és naptári dátum szerinti esedékességét, deviza alapú kölcsönszerződés esetén a szerződés alapárfolyamát (a (C.) Bank Rt.-nek a kölcsön folyósításának napjára érvényes deviza vételi árfolyamát), a 14. pont szerinti referencia kamatlábat és annak a kölcsön folyósításakor érvényes értékét, valamint a 10. pont szerinti teljes hiteldíjmutatónak a folyósítás napjára érvényes értékét.” E pont tartalmazza továbbá a havi törlesztőrészletek megfelelő devizanemre való átszámítása képletét, az alábbiak szerint:

törlesztő részletek kölcsönszerződés szerinti forintösszege

a törlesztő részletek devizában kifejezett összege = -----

a (C.) bank Rt.-nek a vételár megfizetésének napjára jegyzett deviza vételi árfolyama

A 15. pont a törlesztő részletek megfizetésére, esedékességének időpontjára, a 22. pont a törlesztő részletek számlázására vonatkozik.

Az Ászf. XII. 97. pontja választottbíróvági kikötést tartalmaz.

Az alperes a kölcsönszerződés alapján a 2014. évi XL. törvény (DH2 tv.) szerinti elszámolást, abban az ügyleti kamatláb induló mértékét 6,11 %-ban határozta meg. Az elszámolást a felperesnek megküldte, az felülvizsgáltként minősül.

A felperes módosított keresetében az **(kölcsönszerződés száma)**. számú kölcsönszerződés egésze érvénytelenségére alapítottan kérte annak jogkövetkezményeként a szerződés határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánítását és az alperes kötelezését 3 968 944 Ft megfizetésére. Másodlagos keresete az egyedi szerződés III. pontjának „hitelösszeg”, „havi törlesztőrészlet”, továbbá a „kölcsönszerződés devizaneme CHF” kitétele, valamint az Ászf. III. fejezet 10. és 13. pontjai érvénytelenségére hivatkozva az elsődleges keresetben megjelölt jogkövetkezmény alkalmazására irányult. Az egész szerződés érvénytelenségének jogalapjaként a Hpt. 213. § (1)

bekezdés a), b), c), d) és e) pontjaiba ütközést jelölte meg.

Álláspontja szerint a szerződés semmisségét eredményezi, hogy az nem tartalmazza a kölcsön-, illetve a havi törlesztő részletek CHF devizanemben meghatározott összegét, a törlesztési időpontokat és a kamatot, továbbá hogy jogszabálysértően került rögzítésre a szerződésben a THM, mivel a jelen szerződésre nem alkalmazható a 41/1997. (III. 5.) Korm. rendelet. Hivatkozott ezen túl arra, hogy a szerződés nem tartalmazza a hiteldíjmutató számítása során figyelembe nem vett egyéb költségek meghatározását, összegét, nem állapítható meg, hogy a 6,44 % mérték miből tevődik össze. További semmisségi okként jelölte meg, hogy az alperes nem tájékoztatta őt az árfolyamkockázatról, s nincs utalás a szerződésben arra nézve, hogy az árfolyamváltozás korlátlanul emelkedhet és az kizárólag őt, a fogyasztót terheli. Véleménye szerint a kamat meghatározásának hiánya, mint érvénytelenségi ok nem küszöbölhető ki, a szerződés az alperes ellenkérelmében megjelölt 11,4 % induló ügyleti kamattal nem nyilvánítható hatályossá, miután ilyen tartalmú megállapodás közöttük nem volt. Utalt arra, hogy az ún. felülvizsgált elszámolás során az alperes maga is 6,11 % induló ügyleti kamatot tüntetett fel. Ugyanezen indokokra tekintettel ítélte érvénytelennek, másodlagosan tisztességtelennek az általa megjelölt egyedi, illetve általános szerződési feltételeket. Álláspontja szerint az alperes LIBOR ügyleti kamatot követelhet, így a részére folyósított tőkeösszeg és LIBOR kamata visszafizetéseként a tartozása 5 901 109 Ft, amellyel szemben a tényleges teljesítése 9 8700 53 Ft, így a túlfizetésként megjelölt 3 968 944 Ft-ra megalapozottan tarthat igényt.

Az alperes elsődlegesen a per megszüntetését kérte a Pp. 157. § a) pontja, 158. § (1), (2) bekezdése alapján a Pp. 130. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltakra is figyelemmel. Érvéle szerint a felek a szerződésükben választottbíróági megállapodást kötöttek, amelyet egyedileg megtárgyaltak, az egyedi kölcsönszerződés 5. pontja szerint annak kizárólagos fóruma a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett szervezett Állandó Választottbíróóság, a kikötésre a Kúria 3/2013. számú PJE határozatában foglaltak nem alkalmazhatók. Másodlagos permegszüntetési kérelmét arra alapította, hogy a kereset nem felel meg a 2014. évi XL. törvény (DH2 tv.) 37. § (1) bekezdésében foglaltaknak.

Érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult azzal, hogy a szerződés érvénytelenségének megállapítása esetére kérte azt érvényessé nyilvánítani az érvénytelenségi ok kiküszöbölésével 6,11 % mértékű induló ügyleti kamatláb meghatározása mellett. Védekezése szerint a szerződés tartalmazza a kölcsönösszeget, a törlesztő részleteket (egyedi szerződés III. pont), a törlesztési időpontokat (Ászf. III.15.), a THM százalékos mértékét (egyedi szerződés III. pont, Ászf. 10. pont), ezáltal a szerződés megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés a), e) és b) pontjában foglalt előírásoknak. Kiemelte, a perbeli kölcsönszerződésre a THM rendelet alkalmazható, amely nem írja elő, hogy fel kell tüntetni a szerződésben a THM kiszámításának módját és összetevőit. A Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontját illetően utalt arra, hogy a kölcsönszerződés tartalma a 2014. évi LXXVII. törvény (DH3 tv.) 3. §-a és 14. §-a értelmében a törvény erejénél fogva érvényessé vált, tartalmát a módosított tartalom szerint kell elbírálni. Állította, hogy a THM rendelet szerinti képlet segítségével a havi ügyleti kamatláb kifejezhető, ez alapján pedig meghatározható az éves ügyleti kamatláb az Ászf. III.9. pontja szerinti képlet alkalmazásával, annak szerződéskötéskori értékét 6,11 %-ban jelölte meg. A Hpt. 213. § (1) bekezdés d) pontjára alapított kereset tekintetében kiemelte, az Ászf. tartalmazza az egyoldalú szerződésmódosításra alapot adó feltételeket, egyebekben erre alkalmazandók a DH1 tv. 4. § (1) bekezdésében és a DH2 tv.-ben foglalt rendelkezések.

Hangsúlyozta, az árfolyamkockázatról a felperes megfelelő tájékoztatást kapott a periratokhoz 14/A/12 alatt csatolt kockázattelátároz nyilatkozat elnevezésű okiratban, valamint a szerződés VI. pontjában.

Kiemelte, a kölcsönszerződés III. fejezet „hitelösszeg”, „havi törlesztőrészlet”, valamint a „kölcsönszerződés devizaneme: CHF” kitételek a főszolgáltatást, illetve az ellenszolgáltatás arányát

határozzák meg, azokat egyedileg megtárgyalták, így tisztességtelenségük nem vizsgálható.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a 2005. december 1. napján kelt **(kölcsönszerződés száma)** szerződésszámú kölcsönszerződés VII. pontja, valamint az annak részét képező általános szerződési feltételek X.68. pontja érvénytelenségének megállapítása iránt előterjesztett kereset tárgyában a pert megszüntette. A szerződést érvényessé nyilvánította akként, hogy az éves induló ügyleti kamat értékét 6,11 %-ban határozta meg. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest 226 200 Ft, míg az alperest 11 900 Ft eljárási illeték állam javára történő megfizetésére. Kötelezte továbbá a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 180 000 Ft perköltséget. A per megszüntetésére irányuló kérelem tárgyában kifejtette, az alperes a perben nem bizonyította, hogy a választottbírói kikötést egyedileg megtárgyalták, ezáltal az általános szerződési feltételnek minősül, ami a Kúria 3/2013. sz. PJE értelmében tisztességtelen, következésképp a felek jogvitája a rendes bíróság hatáskörébe tartozik. Hangsúlyozta, a felperes keresete megfelel a DH2 tv. 37. § (1) bekezdésében foglalt követelményeknek, ezért a per megszüntetésére ez okból sem kerülhetett sor.

Az ügy érdemét illetően kiemelte, a perbeli szerződés deviza alapú fogyasztói szerződés, amely megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjában írt feltételeknek, a szerződésben ugyanis meghatározásra került a kölcsön összege (5 580 000 Ft), a törlesztő részletek száma (120), havi összege (62 688 Ft), valamint azok esedékességének időpontja (III.15. pont). Kiemelte, a THM meghatározása megfelel a 41/1997. Korm. rendelet előírásainak.

A Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjában rögzített tartalmi elemeket illetően rámutatott, a felek szerződéses akarata kiterjedt az ügyleti kamat meghatározására, részben a THM összegének egyedi szerződésben való rögzítésével, részben az Ászf. III.9. pontjában foglaltakkal, az ott írtak ugyanis megadják az ügyleti kamat kiszámításának módját. Kifejtette, az a tény, hogy a szerződés éves százalékos formában nem tartalmazza az ügyleti kamatot, a szerződés részleges érvénytelenségét eredményezheti, az érvénytelenségnek ez az oka azonban kiküszöbölhető a szerződés érvényessé nyilvánításával. Megítélése szerint a felek akarata az ügyleti kamat tekintetében egyértelműen megállapítható, az az alperes számítása alapján, valamint az Ászf. III.9. pontjában foglalt képlet alkalmazásával 6,11 %-ban jelölhető meg.

A Hpt. 213. § (1) bekezdés d) pontjára alapított kereseti kérelmet illetően kiemelte, az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződési feltétel tisztességtelenségét illetően a DH1 tv. 4. § (1) bekezdése, 8. § (1) bekezdése alkalmazandó, az alperes a DH2 tv. szerinti elszámolást elvégezte, így ez okból a szerződés érvénytelensége nem állapítható meg.

A másodlagos kereset tárgyává tett szerződési rendelkezéseket illetően megállapította, azok nem jogszabályba ütközők és tisztességtelennek sem tekinthetők, miután azokat a felperes határidőn belül nem támadta meg.

Alaptalannak ítélte az árfolyamkockázatról való tájékoztatás elégtelenségére alapított keresetet is, utalva arra, hogy az egyedi szerződés VI. pontja, az Ászf. III.22. pontja, valamint a kockázatteljesítő nyilatkozat tartalma alapján a figyelmes fogyasztó felismerhette, hogy az árfolyamkockázat korlátlanul terheli, annak mértéke előre nem látható módon növekedhet.

Az ítélet ellen előterjesztett fellebbezésében a felperes annak megváltoztatásával kérte az alperes kötelezését 1 010 363 Ft megfizetésére. Kérte emellett fellebbezése sikertelensége esetére az általa az alperesnek fizetendő elsőfokú perköltség 20 000 Ft-ra történő leszállítását.

Elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a kölcsönszerződés nem jött létre, mert a felek nem határozták meg devizában sem a kölcsön összegét, sem a törlesztő részleteket, valamint a kamatot sem, és mindezek a szerződés adatai alapján sem számíthatók ki. Másodlagosan a szerződés egésze érvénytelenségének megállapítását kérte a Hpt. 213. § (1) bekezdés a), c) és e) pontjaiban részletezett kötelező tartalmi elemek hiányára hivatkozással. Fenntartotta azt az álláspontját is,

miszerint az alperes nem adott megfelelő tájékoztatást az árfolyamváltozás lehetőségéről, a kockázatfeltáró nyilatkozatból ugyanis nem derül ki, hogy a törlesztő részletek korlátlanul emelkedhetnek, amelyek megfizetése kizárólag őt terheli. Álláspontjának alátámasztásaként hivatkozott a 2008/48. EK irányelvre és a III/773/2015. AB határozatra. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként kérte a szerződés ítélethozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánítását. Számítása szerint az alperesnek járó összeg 7 522 560 Ft, ezzel szemben az általa teljesített törlesztő részletek összege 9 870 109 Ft, a különbözetként mutatkozó 2 347 549 Ft csökkentendő a DH2 tv. szerinti elszámolás alapján meghatározott 1 337 186 Ft-tal, így az alperes 1 010 363 Ft-tal tartozik neki. Hangsúlyozta, az elsőfokú bíróság a kamat mértékét nem határozhatta volna meg, miután erre vonatkozóan sem kereseti, sem viszontkereseti kérelem nem került előterjesztésre. Véleménye szerint ezzel az elsőfokú bíróság a szerződést a Ptk. 241. §-ában foglaltak alapján módosította anélkül, hogy ilyen irányú igény előterjesztésre került volna.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult. Álláspontja szerint a kölcsönszerződés tartalmazza a Hpt. 213. § (1) bekezdés a), e) és c) pontjában előírt tartalmi elemeket, emiatt a szerződés létre nem jött, illetve érvénytelensége nem állapítható meg. Nem vitatta, hogy az ügyleti kamat éves százalékos értéke nem került meghatározásra, érvelése szerint azonban e hiányosság a szerződés érvényessé nyilvánításával orvosolható volt, a kamat mértékében ugyanis a peres felek megállapodtak, annak mértéke az egyedi szerződés és az Ászf. alapján az ott meghatározott képlet alkalmazásával kiszámítható. Hangsúlyozta, a perbeli kölcsönszerződés a felperes teljesítésével megszűnt, ezért a hatályossá nyilvánítás jogkövetkezménye nem alkalmazható. Véleménye szerint az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás teljes körű, a 6/2013. és 2/2014. számú PJE határozatok előírásainak minden tekintetben megfelel.

A fellebbezés **alaptalan.**

A Pp. 247. § (2) bekezdése alapján a fellebbezési illetőleg a csatlakozó fellebbezési kérelmet az elsőfokú ítéletnek fellebbezéssel illetőleg csatlakozó fellebbezéssel nem érintett részére nem lehet kiterjeszteni. A jelen perben a felperes csak a másodfokú tárgyaláson támadta az elsőfokú ítéletnek az alperes javára megítélt perköltség összegére vonatkozó rendelkezését. E nyilatkozata a fellebbezés kiterjesztéseként értelmezendő, következésképp a hivatkozott jogszabályi rendelkezés értelmében ennek érdemi vizsgálatára nem kerülhet sor.

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a peres felek a kölcsönszerződés létrejöttéhez szükséges lényeges feltételekben megállapodtak. Az ítéletábra egyetért azzal az álláspontjával is, hogy a felperes által felhozott okok közül kizárólag az ügyleti kamat éves százalékos értéke szerződésben való rögzítésének hiánya miatt állapítható meg a szerződés részleges érvénytelensége. Helyesen vonta le az elsőfokú bíróság az érvénytelenség jogkövetkezményeit is, az érvénytelenséget okozó fenti hiányosság ugyanis annak pótlásával kiküszöbölhető, ezáltal az érvénytelenség oka orvosolható.

A felperes fellebbezésében változatlanul fenntartotta a Hpt. 213. § (1) bekezdés a), c) és e) pontok hiánya kapcsán általa az elsőfokú eljárásban előadottakat, az abban foglaltakkal összefüggésben az ítéletábra - részben módosítva az elsőfokú bíróság határozatának indokait - az alábbiakat kívánja kiemelni.

A kölcsön összege és a törlesztő részletek CHF-ben való meghatározásának hiánya

A jelen ügyben alkalmazandó 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959-es Ptk.) 205. § (2)

bekezdése értelmében a szerződés létrejöttéhez a feleknek a lényeges, valamint a bármelyikük által lényegesnek minősített kérdésekben való megállapodása szükséges. Visszterhes szerződés esetén mindenképpen lényeges tartalmi elem a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás meghatározása. Kölcsönszerződésnél - az 1959-es Ptk. 523. § (1) bekezdése szerint - a hitelező által nyújtott szolgáltatás a szerződésben meghatározott pénzösszeg adós rendelkezésére bocsátása, az adóst terhelő ellenszolgáltatás pedig a kölcsön összegének szerződés szerinti visszafizetése. Ennek megfelelően a kölcsönszerződés létrejöttéhez a feleknek meg kell állapodniuk egyrészt a hitelező által folyósítandó kölcsön összegében, másrészt az adós visszafizetési kötelezettségében. Ez utóbbi meghatározásának egyik lehetséges módja az adós által teljesítendő törlesztő részletek számának, összegének és esedékességének megjelölése.

A peres felek szerződése - amint azt az elsőfokú bíróság is helyesen megállapította - deviza alapú kölcsönszerződés, amelynek lényege, hogy a szerződés tárgya, vagyis a hitelező által folyósítandó kölcsön összege és az adós tartozása, azaz a törlesztő részletek összege egyaránt devizában kerül meghatározásra, így az adós tartozása devizában keletkezik, a kölcsön folyósítására és törlesztésére pedig forintban került sor, azaz az ún. kirovó és lerovó pénznem eltér egymástól, a kirovó pénznem deviza, a lerovó pedig forint. A felek a szerződés megkötésekor a kölcsönösszeg devizában való meghatározása során két módot választhatnak: vagy az érintett devizanemben jelölik meg pontosan, összegszerűen a kölcsön összegét (ebben az esetben a folyósítás időpontjában irányadó árfolyamtól függ, hogy ténylegesen milyen forint összeg kerül az adós részére átadásra), vagy azt a forint összeget jelölik meg, amelynek a folyósítás időpontja szerinti árfolyamon az adott devizanemre átszámított összege az adós kirovó pénznemben meghatározott tartozása. Mindkét mód alkalmas a kirótt tartozás egyértelmű meghatározására (6/2013 Polgári jogegységi határozat III/1. pont). A felperes álláspontjától eltérően tehát nem szükséges, hogy maga a kölcsönadott, folyósított összeg, illetve a törlesztések összege devizában meghatározva tételesen szerepeljenek a szerződésben, hanem az is elégséges, ha azok a szerződés rendelkezései alapján kiszámíthatók. Jelen esetben a peres felek a kölcsönösszeg meghatározásának a fent ismertetettek közül az utóbbi módját választották. Az egyedi szerződés egyértelműen rögzíti a lerovó pénznemben, azaz forintban folyósítandó kölcsön összegét, a mértékadó árfolyam alapján pedig pontosan kiszámítható, hogy ennek alapján a kirovó pénznemben (CHF-ben) milyen összegű tartozása keletkezett a felperesnek. Mindez irányadó a törlesztő részletek tekintetében is.

Lényeges emellett, hogy a perbeli szerződés 2. számú mellékletét képező „Fizetési Ütemezés” megnevezésű okiratban a kirovó pénznemben, azaz devizában (svájci frankban) is megjelölésre került mind a folyósított kölcsönösszeg (34 725,25 CHF), mind a havi törlesztő részletek összege (390,11 CHF), következésképpen a szerződés megfelel a szerződéskötéskor hatályos 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjában előírt követelménynek, hiszen tartalmazza a szerződés tárgyát (a kölcsön összegét), a törlesztő részletek számát, összegét, és a törlesztési időpontokat is.

Az ügyleti kamatban való megállapodás hiánya

A fentebb már indokoltak szerint a kölcsönszerződés létrejöttéhez nélkülözhetetlen az ellenszolgáltatásnak, azaz az adós visszafizetési kötelezettségének meghatározása, amelynek bankkölcsönszerződés esetén tartalmaznia kell a folyósított kölcsönösszeg kamatát is az 1959-es Ptk. 523. § (2) bekezdése értelmében. Tény, hogy a felperes által fizetendő ellenszolgáltatás szerződésben meghatározott induló mértéke, azaz a törlesztő részletek összege meghaladja a kölcsön összegét, ez pedig igazolja az ügyleti kamatban való megállapodást. Mindezt nem érinti, hogy a törlesztő részletek a tőkén és a kamaton felül esetlegesen egyéb, az adós részéről teljesítendő fizetési kötelezettségeket is tartalmaznak. Ettől eltérő kérdés, hogy a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződések esetében nem mellőzhető a kamat éves

százalékos értékének szerződésben való feltüntetése. Ennek elmulasztása azonban nem a szerződés létrejöttét, hanem a jogszabályi rendelkezés alapján annak semmisségét eredményezi. Nincs jelentősége annak, hogy ebből a hiányosságból fakadó érvénytelenségi ok a szerződés egészének semmisségét, vagy csupán annak részleges érvénytelenségét eredményezi. Mivel az érvénytelenség oka egy hiányosság, nyilvánvalóan nem alkalmazható ugyanis az érvénytelenségnek az a legalapvetőbb jogkövetkezménye, hogy az érvénytelen szerződéshez (szerződési feltételhez) joghatás nem fűződik, arra jogosultságot, vagy követelést alapítani nem lehet. A kamat éves százalékos értéke meghatározásának hiányából eredő érvénytelenség esetén az érvénytelenség 1959-es Ptk. 237. §-ában meghatározott „további” jogkövetkezményei alkalmazhatók, ennek megfelelően - a 2014. évi XL. törvény (DH2 tv.) hatálya tartozó szerződések, így a perbeli kölcsönszerződés esetében - a körülményektől függően sor kerülhet a szerződés hatályossá, vagy érvényessé nyilvánítására (DH2 tv. 37. § (1) bekezdés).

Az ítélet tábla nem ért egyet az elsőfokú bíróságnak azzal az álláspontjával, miszerint a felek bár nem %-os formában, de megállapodtak az ügyleti kamatban, mivel a szerződés és az annak részét képező Ászf. III. fejezet 9. pontjában szereplő képlet, illetve a 41/1997. (III.5.) sz. kormányrendeletben (THM rendelet) meghatározott képlet alapján az ügyleti kamatláb kiszámítható. Az Ászf. III.9. pontjában írt képlet tényezői közül ugyanis az ügyleti kamatláb és az ügyleti kamat összege sem az egyedi szerződésben, sem az Ászf-ben, sem a fizetési ütemezést tartalmazó 2. számú mellékletben nincs egyértelműen, számszerűen feltüntetve, következésképpen ezek a tényezők ismeretlennek tekintendők, s ilyenformán a képlet egy kétismeretlenes egyenlet, amelyből - további egyenlet hiányában - sem a kamatláb, sem az ügyleti kamat összege nem fejezhető ki.

Ami a THM rendeletben szereplő képletet illeti, annak egyes tényezői vizsgálata alapján megállapítható, hogy az tartalmazza ugyan a kölcsön összegét, a havi törlesztő részletek összegét, a futamidőt, azonban nincs figyelemmel azokra a költségekre, amelyeket az alperes a kölcsönszerződés, illetve az általános szerződési feltételek rendelkezései alapján jogosult felszámítani. Emellett a képlet értelmezése, abból az ismeretlen tényező kiszámítása az átlagos ismeretekkel rendelkező fogyasztótól nem elvárható. Lényeges a fentiekén túl, hogy a képletet maga az Ászf. nem tünteti fel, ezért összességében az, hogy a THM rendeletben szereplő képlet esetlegesen alkalmas lehet az induló ügyleti kamatláb meghatározására, nem jelenti azt, hogy abban a felek megállapodtak volna.

Ugyanakkor a kamat éves %-os értéke meghatározása hiányának, mint érvénytelenségi oknak a jogkövetkezményét maga a jogalkotó rendezte a DH2 tv-ben előírt ún. felülvizsgált elszámolás szabályainak megalkotásával. A pénzügyi intézményeknek ugyanis az általuk kötelezően elvégzendő elszámolást a DH2 tv. 16. § (2) bekezdése értelmében a Magyar Nemzeti Bank elnökének a DH2 tv. felhatalmazása alapján kiadott rendeleteiben (42./54. és 55/2014 MNB rendelet) meghatározott tartalommal és formában kellett elkészíteniük. Az érintett MNB rendeletekből megállapíthatóan az elszámolásnak egyebek között tartalmaznia kellett a kölcsön induló kamatlábát, amelyet a részletes elszámolásban tüntettek fel a pénzügyi intézmények. A fogyasztó a pénzügyi intézmény által készített - az ügyleti kamatláb meghatározására is kiterjedő - elszámolás felülvizsgálatát a DH2 tv. 18-28. §-aiban meghatározott módon, határidőn belül és eljárások keretében vitathatta. Ha ezzel a lehetőséggel nem élt, vagy ha a kifogása jogerősen elbírálásra került, az elszámolás felülvizsgálatnak minősül, és a DH2 tv. 29. §-a értelmében annak eredménye a továbbiakban más polgári eljárásban nem vitatható. Mindez azt jelenti, hogy az induló kamatláb felülvizsgált elszámolás során történő meghatározásával az érvénytelenség oka elhárult, és ezáltal a szerződés „érvényessé vált” (konvalidálódott - 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 5. pont), s miután a felülvizsgált elszámolásra az „érvényessé vált szerződési tartalomnak megfelelően került

sor, az érvénytelenség anyagi jogi jogkövetkezményeinek levonása teljes körűen - a továbbiakban nem vitatható módon - megtörtént, attól utóbb a bíróság sem térhet el.

Mindebből következően az ügyleti kamat éves százalékos értéke megjelölésének hiánya miatti érvénytelenség jogkövetkezményének levonására irányuló kereset elbírálása során a bíróságnak vizsgálnia kell, sor került-e az elszámolás bíróság általi felülvizsgálatára a DH2 tv. 26-28. §-ai alapján. Ha igen, a jogkövetkezmény levonására irányuló igény ítélt dolog. Ha nem, az érvénytelenség az 1959-es Ptk. 237. §-ában megjelölt jogkövetkezményei közötti választás lehetősége arra korlátozódik, hogy a bíróság érvényessé nyilvánítsa a szerződést azzal, hogy az érvénytelenség okának kiküszöbölése körében lényegében csupán rögzíti annak eredményét, ahogy maguk a felek orvosolták a szerződés hibáját.

Itt utal az ítélet tábla arra, téves a felperesnek az a fellebbezési hivatkozása, miszerint az alperes által a DH2 tv. alapján elkészített elszámolásban megjelölt induló kamatmértéket nem vitathatta. A DH2 tv. 18. § (1) bekezdése anélkül tette lehetővé a fogyasztó számára a pénzügyi intézmény által számára megküldött elszámolás vitatását, hogy e tekintetben bármiféle korlátot írt volna elő, következésképpen a fogyasztó panasszal élhetett mind az elszámolás alapjául vett adatok - köztük az induló ügyleti kamatláb -, mind az elszámolás eredménye tekintetében.

Jelen esetben a perbeli kölcsönszerződés fentiek szerinti felülvizsgált elszámolása nem vitásan megtörtént, annak során az alperes - a felperes által 17. sorszám alatt csatolt részletes elszámolás adatait tartalmazó okiratból megállapíthatóan - az induló ügyleti kamatlábat 6,11 %-ban határozta meg, s miután a felperes ezt a kamatmértéket - a fent részletezettek szerint - ráutaló magatartással elfogadta, ennek az ügyleti kamatlábnak a bíróság általi megjelölésével pótolható a szerződés érvénytelenségéhez vezető hiányosság. Mivel a hiányzó kamatláb meghatározásával az érvénytelenség oka elhárul, ily módon a szerződés érvényessé nyilvánítható. Az elsőfokú bíróság más okfejtés alapján ugyan, de végeredményét tekintve helyesen vonta le az érvénytelenség jogkövetkezményét.

Annak nincs jelentősége, hogy a felperes nem kérte az érvényessé nyilvánítást és az is közömbös, hogy az alkalmazott jogkövetkezmény mennyiben felel meg egyik, vagy másik fél érdekeinek. Ha a fél az érvénytelenségi perben az érvénytelenség jogkövetkezményének a levonását kéri, a bíróság mérlegelési jogkörébe tartozik annak eldöntése, hogy az érvénytelenség lehetséges jogkövetkezményei közül melyiket alkalmazza. Ennek egy korlátja van, nem alkalmazhat olyan jogkövetkezményt, amely ellen valamennyi fél tiltakozik (Legfelsőbb Bíróság: Az érvénytelenség jogkövetkezményeiről szóló 1/2010. (VI.28.) PK vélemény 7. pont).

A kifejtettek alapján tehát nem volt akadálya annak, hogy a felülvizsgált elszámolás keretében megállapított kamatérték meghatározásával a bíróság a szerződést érvényessé nyilvánítsa.

A bíróság a szerződés érvényessé nyilvánítása során lényegében valóban módosítja, illetve kiegészíti a felek szerződését annak érdekében, hogy az érvénytelenségi okot, illetve az az által előidézett érdeksérelmet kiküszöbölje, ennek a módosításnak a jogszabályi alapja azonban - a felperes hivatkozásával ellentétben nem az 195-es Ptk. 241. §-a, hanem az 1959-es Ptk. 237. §-a, ezen túl a perbeli esetben a DH2 tv. 37. §-a, ezért alaptalan a felperesnek az a fellebbezési érvelése, hogy az elsőfokú bíróság megsértette az 1959-es Ptk. 241. §-ában foglaltakat.

Az árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiánya

A felperes fellebbezésében változatlanul arra hivatkozott, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozóan az alperestől tájékoztatást nem kapott, emiatt a szerződés egésze érvénytelen. A 2/2014. PJE

határozat 1. pontja szerint a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezésének tisztességtelensége, amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető. Abban az esetben, ha a szerződés szövegéből és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, a vizsgált kikötés tisztességtelenségét az 1959-es Ptk. 209. § (5) bekezdésében foglaltakra tekintettel nem lehet megállapítani.

Jelen ügyben a kölcsönszerződés VI. pontja alapján a felperes kifejezetten vállalta a mértékadó devizanem, azaz a svájci frank és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat.

A szerződés részét képező Ászf. 22. pontja ugyancsak kifejezetten rögzíti az árfolyam-különbözet kiterhelésének módját, ezáltal azt, hogy az az adóst terheli. Emellett a felperes a szerződés aláírását megelőzően aláírta - a periratokhoz 14. sorszám alatt A/12 megjelöléssel csatolt - ún. kockázatfeltáró nyilatkozatot, amely egyértelmű, világos, átlátható és félre nem érthető módon rögzíti, hogy az árfolyamkockázat kizárólag a fogyasztót terheli, annak ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa. Ha a felperes kellő figyelmességgel és körültekintéssel átolvasta az egyedi szerződést és az általános szerződési feltételeket, ebből nyilvánvalóvá kellett válnon számára, hogy a fizetési terhei előre nem látható mértékben megnövekedhetnek, míg a kockázatfeltáró nyilatkozatban rögzítettek alapján efelől már kétsége sem lehetett. A felperes személyes meghallgatása során maga adta elő, hogy a szerződéssel kapcsolatban bizonytalansági tényező nem volt, nem ítélte úgy, hogy bármire rá kellett volna kérdeznie, az általános szerződési feltételeket pedig nem is kérte, és nem is olvasta. A fogyasztót is terhelő együttműködési kötelezettségből eredően azonban a jóhiszeműség és tisztesség követelményeire is tekintettel a kölcsönbevevőtől is minimálisan elvárható, hogy a nagy összegű, hosszú távra szóló pénzügyi ügylet jellegéhez, a vállalt kockázat mértékéhez igazodóan tájékozódjon a szerződés megkötése előtt (BDT2013. 2889.), áttanulmányozza a szerződés szövegét, szükség esetén az egyes, általa nem érthető rendelkezésekről tájékoztatást kérjen (6/2013. PJE). A fentiek alapján a felperes nem tekinthető a Kúria 2/2014. PJE határozat 1. pontja szerinti „általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztónak”, ezért a fentebb kifejtettekre is figyelemmel az árfolyamkockázat viselése alól nem mentesülhet.

Alaptalanul kifogásolta a felperes, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta döntése során az Alkotmánybíróság III/773/2015. számú határozatában és a Kúria 2/2014 Polgári jogegységi határozatában foglaltakat. A III/773/2015. AB határozat tárgya a Kúria 2/2014.PJE határozat rendelkező részének 1. pontja és az ahhoz kapcsolódó indokolás III/1. pontja alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezés volt, amelyet az Alkotmánybíróság alaptalannak ítélt és elutasított. Ez azt jelenti, a jogvita elbírálása során irányadónak tekintendő a polgári jogegységi határozat, amelyre egyébiránt a felperes fellebbezését maga is alapította. Az elsőfokú bíróság - a fent részletezettek szerint - a jogegységi döntésben foglalt iránymutatás helyes alkalmazásával állapította meg, hogy a szerződés rendelkezései alapján az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára felismerhető volt, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa.

A felperes által a fellebbezése kiegészítésében hivatkozott 2008/48.EK irányelv rendelkezéseit a

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
táblabíró